

ГИ ДЪО МОПАСАН ВИРЧЕТО

Превод от френски: Лилия Попова, —

chitanka.info

Смърт вследствие нанесени удари и рани — по този член бе обвинен и призован пред съда господин Леополд Ръонар, тапицер.

Около него стояха главните свидетели, госпожа Фламеш, вдовица на жертвата, и лицата Луи Ладюро, работник-столар, и Жан Дюрдан, леяр на олово.

До престъпника бе застанала жена му в черни дрехи, дребна, грозна, същинска маймуна, облечена като дама.

Ето как Ръонар (Леополд) разказа драмата:

— Бога ми, аз бях през цялото време първата жертва в тази нещастна история и не съм вложил никакъв зъл умисъл. Фактите говорят сами за себе си, господин председателю. Аз съм почтен човек, човек на труда, тапицер от шестнадесет години на една и съща улица, познат, обичан, уважаван, почитан от всички, както потвърдиха свидетелите, та дори и портиерката, която при това не всякога е в добро настроение. Обичам труда, спестовността, порядъчните хора и порядъчните удоволствия. И точно това ме погуби, толкова по-зле за мене. Все пак, понеже не съм го направил нарочно, не съм загубил уважение към самия себе си.

И така, всяка неделя съпругата ми, която виждате тук, и аз от пет години насам отиваме да прекарваме деня в Поаси. По този начин излизаме малко на чист въздух, а освен това ние обичаме да ловим риба с въдица, ох, да знаете само колко много обичаме, от сърце и душа. Мели, проклетницата, ме зарази с тази страст и тя е по-запалена от мене, крастата ѝ с краста, като имате предвид, че цялото зло в тази случка иде от нея, както ще видите впоследствие.

Аз съм силен, но кротък и не изпитвам към никого капка злоба. Но тя! Леле-мале! Изглежда нищо и никакво човече, дребно, хилаво, но истината е, че от невестулка е по-проклета. Не отричам, че има своите качества. Има качества, и то доста ценни, за една търговка. Но характерът ѝ! Поговорете със съседите или дори с портиерката, която преди малко свидетелствува в моя полза... Тя ще ви разкаже сума работи за нея.

Всеки ден тя ме упрекваше за моето добродушие: „Аз никога не бих допуснала да ми сторят това, никога не бих допуснала да ми направят онова.“ Ако слушах нея, господин председателю, трябваше да имам поне три юмручни дуела на месец!...

Госпожа Ръонар го прекъсна:

— Дрънкай, дрънкай! Който се смее последен, той се смее най-добре.

Той се обърна простодушно към нея:

— Че какво, аз мога да говоря против тебе, нали ти не си обвиняема.

После се обърна към председателя и продължи:

— И така, да си дойда на думата. Отивахме значи всяка събота вечер в Поаси, за да почнем лова на риба още в зори на следващия ден. Това стана навик за нас и той се превърна във втора природа, както се казва. Бях открил — това лято ще станат вече три години оттогава — едно местенце, ама какво местенце! Чудо! На сянка, дълбоко осем стъпки най-малкото, а може би и десет, едно вирче с дълбоки дупки под брега, истинско свърталище на риба, рядко щастие за всеки рибар. Можех да смятам това вирче за мое, господин председателю, понеже аз бях неговият Христофор Колумб. Всички в околността знаеха това и никой не ми го оспорваше. Казвах: „Това е мястото на Ръонар“, и никой не би го заел, дори и господин Плюмо, който, както е известно, обича да си присвоява чуждите места, без да искам да го обидя.

И тъй, сигурен в местенцето си, аз отивах все там като собственик. Щом дойдеше събота, качвахме се в „Далила“ с моята съпруга. „Далила“ е моята лодка, поръчах я при Фурнез — тя е лека и безопасна. Та качваме се ние, казвам, в „Далила“ и отиваме да заложим стръвта. Никой не може да се мери с мене по залагането на стръв и другите рибари знаят отлично това. Ще ме попитате каква стръв слагам? Не мога да ви отговоря. Това няма никаква връзка с произшествието. Не мога да отговоря — това е моя тайна. Над двеста души са ме питали. Предлагали са ми и по чашка, и пържено месо, и риба, сготвена по моряшки, за да ме накарат да проговоря. Елате да видите само как се ловят пустите му риби! Вярно е, как ли не са се мъчили да научат моята рецепта... Само жена ми я знае... но и тя толкова ще я каже, колкото аз!... Нали така, Мели?...

Председателят го прекъсна:

— Разкажете, ако е възможно, по-скоро самата случка.

— Ей сега, ей сега — поде обвиняемият. — Значи в събота, на осми юли, взехме влака в пет и двадесет и пет и отидохме още преди вечеря да поставим стръвта както всяка събота. Времето обещавахе да бъде хубаво. Казах на Мели:

— Чудо, чудо ще бъде утре!

А тя отвърна:

— По всичко изглежда.

Ние никога не говорим повече помежду си.

След това се върнахме да вечеряме. Бях в добро настроение, пиеше ми се нещо. И това е причината за всичко станало, господин председателю. Казах на Мели:

— Слушай, Мели, времето е прекрасно; дали да изпия една бутилка от нощната шапчица?

Ние сме кръстили така едно бяло винце, защото като си пийнеш малко повече от него, после не можеш да заспиш и главата те стяга, като че имаш нощна шапчица. Нали разбирате.

Тя ми отвърна:

— Прави, каквото си знаеш, но пак ще ти стане лошо и утре заран няма да можеш да се събудиш.

Да, всичко това беше вярно, разумно, разсъдливо, предвидливо, признавам. Обаче аз не можах да се въздържа и изпих една бутилка. Всичко се дължи на това.

И така, не можах да заспя. Божичко! Чак до два часа сутринта ме болеше глава от тази нощна шапчица от гроздов сок. И после изведнаж заспах, но така дълбоко, че не бих чул и архангелската тръба на второто пришествие.

С една дума, жена ми ме събуди в шест часа. Скочих от леглото, нахлузих набързо панталоните и якето си, плиснах си надве-натри лицето и скочих в „Далила“. Много късно! Когато пристигнах до моето вирче, то беше вече заето. Такова нещо никога не беше се случвало, господин председателю, нито веднаж от три години насам! Изпитах същото, което бих изпитал, ако някой ми изпразнеше кесията под носа. Казах:

— Ах, дявол да го вземе, пусто да остане!

А жена ми почна да ме насъсква:

— Хм! Нощна шапчица, а? На ти сега, пияницо! Доволен ли си сега, дангалако?

Не казвах нищо: така си беше.

Спрях все пак лодката близо до нашето място, за да се опитам да използвам остатъка. Пък може би този тип нямаше да улови нищо и щеше да си отиде.

Той беше дребен, слабичък мъж с бели ленени дрехи и голяма сламена шапка. И жена му беше с него, една дебелана, която шиеше на гергеф зад него.

Когато видя, че ние се настаняваме близо до тях, тя измърмори:

— Нима няма друго място по реката?

А моята, която кипеше от яд, веднага отвърна:

— Хората, които са що-годе възпитани, се осведомяват за обичаите в една местност, преди да заемат запазените места.

Понеже не исках разправии, аз й казах:

— Мълчи, Мели. Остави ги, остави ги, ще видим по-късно.

И така, ние оставихме „Далила“ под върбите, слязохме и почнахме да ловим риба един до друг, Мели и аз, точно до другите двама.

Сега, господин председателю, трябва да навляза в подробности.

Не бяха минали и пет минути от пристигането ни и ето че въдицата на съседа ми подрипна два-три пъти и хоп, той извади един клен, голям колкото бедрото ми, малко по-малък може би, но, кажи-речи, толкова голям. А мене чак сърцето ми се разтуптя и пот изби по слепите ми очи. Отгоре на всичко и Мели каза:

— Хм! Видя ли, пияницо?

В този момент господин Брю, бакалинът на Поаси, любител на кротушки, мина и той с лодката си и викна:

— Мястото ли са ви взели, господин Рьонар?

Отвърнах му:

— Да, господин Брю, има на този свят неделикатни хора, които не държат сметка за обичаите.

Дребният мъж в ленените дрехи се правеше, че нищо не чува, а и жена му също, тази дебелана, същинска крава!...

Председателят го прекъсна за втори път:

— Внимавайте! Оскърбявате тук присъстващата вдовица госпожа Фламеш.

Рьонар се извини:

— Извинете! Извинете! Поразгорещих се малко.

Та значи и четвърт час не се беше изминал още, а дребният мъж в ленените дрехи улови още един клен, почти веднага след това — втори, а пет минути по-късно — трети.

Просто ми се доплака. А освен това чувствувах, че госпожа Ръонар кипи. Тя постепенно ме подстрекаваше:

— Ах! Какво нещастие! Не виждаш ли, че той ти отмъква рибата? Не виждаш ли? Ти няма да уловиш нищо, и жаба дори няма да уловиш, нищо, абсолютно нищо! Ръката ме сърби само като си помисля.

А пък аз си казвах: „Ще почакаме до обед. Този браконьер ще отиде да обядва и аз ще си заема отново моето място.“ Защото трябва да имате предвид, господин председателю, че аз обядвам всяка неделя на самото място. Носим си провизии с „Далила“.

Ах! Нищо подобно! Дванадесет часа удари. Той носеше едно пиле, завито във вестник, мошеникът, и докато ядеше, улови още една риба, пак клен!

Мели и аз хапнахме набързо, ей така, надве-натри, почти нищо, без никаква охота.

Докато ми се смели храната, взех вестника си. Всяка неделя чета на сянка край реката „Жил Бла“. Нали знаете, това е денят на Коломбиана, тая, дето пише статии в „Жил Бла“ Станало ми е навик да дразня госпожа Ръонар, като твърдя, че познавам тази Коломбина. Всъщност това не е вярно, аз не я познавам и никога не съм я виждал, но няма значение, тя пише добре. И освен това много е оперена за жена. На мене тя ми допада, малко са жените като нея.

Та аз почнах значи да закачам моята съпруга, но тя изведнаж се разсърди, и то не на шега. Млъкнах.

В този момент на другия бряг на реката пристигнаха тук присъстващите двама свидетели господин Ладуро и господни Люрдан. Познаваме се само така, отдалеч.

Дребният отново метна въдицата си. Улавяше толкова много риба, че мен свитки ми излизаха. А жена му току изтърси:

— Мястото е отлично, Дезире, все тук ще идваме!

Тръпки ме полазиха по гърба. Госпожа Ръонар не преставаше:

— Ти не си мъж! Не си мъж! В жилите ти тече кокоша кръв.

Аз пък внезапно казах:

— Знаеш ли какво, предпочитам да си отида, току-виж, извършил съм някоя глупост.

А тя ми шепне, сякаш ми пъха нажежено желязо под носа:

— Никакъв мъж не си ти! Ето че сега бягаш, отстъпваш мястото. Прав ти път, Базен^[1]!

Този път се почувствувах засегнат. Но все пак не помръднах.

А другият, о! Той извади една платика, ама каква! Никога не бях виждал такава! Никога!

И ето че жена ми пак се разбъбри високо, все едно, че мислеше на глас. От това можете да видите колко е зла. Тя казваше:

— Това се казва крадена риба, като се има предвид, че ние сме поставили стръвта в това вирче. Би трябвало да ни върнат поне парите, които сме похарчили за стръв.

Тогава дебеланата на дребничкия в ленените дрехи поде на свой ред:

— На нас ли се сърдите, госпожо?

— Сърдя се на крадците на риба, които се възползват от парите, похарчени от другиго.

— Нас ли наричате крадци на риба?

И ето че почнаха да се обясняват, а след това стигнаха и до ругатни. Божичко, какви ли не ги знаят тези проклетници, и то все нецензурни. Те крещяха толкова силно, че двамата свидетели, които стояха на другия бряг на реката, им завикаха на шега:

— Хей, вие там, малко по-тихо! Ще прогоните рибата на мъжете си!

Истината е, че дребничкият в ленените дрехи и аз стояхме неподвижни като пънове. Седяхме забили носове във водата, все едно, че нищо не чувахме. А ги чувахме, дявол да ги вземе, и още как!

— Вие сте обикновена лъжкиня!

— Вие пък повлекана!

— Никаквица!

— Пачавра!

И така нататък, и така нататък. Моряк дори едва ли знае толкова ругатни, колкото те.

Изведнаж чувам зад себе си шум. Обръщам се. Онази, дебеланата, налетя с чадъра си върху жена ми. Цап! Цап! Удари два пъти Мели. Но Мели изпадна в ярост, а изпадне ли в ярост, тя здравата налага. Улови тя дебеланата за косите и — пляс, пляс, пляс! — шамарите валят като брулени сливи.

Да останеше на мене, щях да ги оставя да се разправят. Жените на една страна — мъжете — на друга. Не бива да се намесваме в боя. Но дребничкият в ленените дрехи рипва като дявол и се готви да се нахвърли срещу жена ми. А! Няма да го бъде! Няма да го бъде! Само това не, приятелче! Аз причаквам този хубавец с юмруците си. И цап, цап! Един в носа, друг в корема. Той разперва ръце, вдига крака и пада възник право в реката, точно във вирчето.

Сигурно щях да го измъкна, господин председателю, ако можех веднага да сторя това. Но за зла беда в това време дебеланата бе успяла да вземе преднина и не на шега налагаше Мели. Знам, че не трябваше да помагам на жена ми, докато другият гълта вода. Но не мислех, че ще се удави. „Ба — казвах си — ще се поразхлади малко!“

Спуснах се значи към жените, за да ги разтърва, а те удрят и мене, дращят, хапят. Дявол да ги вземе, проклетииите с проклетии!

С една дума, загубих цели пет минути, а може би и десет, за да ги разделя, както се бяха вкопчили една в друга.

Обърнах се. Не се вижда нищо. Водата тиха като езеро. А другите отсреща крещат:

— Извадете го! Извадете го!

Лесно е да се каже, но аз не зная да плувам, а още по-малко да се гмуркам, две мнения няма.

Най-сетне дойде работникът от бента и двама души с дълги пръти с куки, всичкото продължи най-малко четвърт час. Намериха го на дъното на вирчето, на осем стъпки под водата, както и аз предполагах. Той беше там, дребничкият с ленените дрехи!

Ето фактите такива, каквито са, кълна се. Невинен съм, честна дума!

* * *

Понеже и свидетелите дадоха показания в същия смисъл, обвиняемият бе оправдан.

[1] Френски генерал, който предал Мец, без да окаже съпротива.
— Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.